

บทที่ 9

การอ้างอิง

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาเป็นการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของข้อความที่คัดลอกหรือเก็บความ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงที่เรียกว่า “ระบบนาม – ปี” โดยทั่วไปประกอบด้วยข้อมูลสำคัญ 3 รายการ คือ ผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ เลขหน้าที่อ้างอิง โดยใช้ข้อความทั้ง 3 รายการ ในเครื่องหมายวงเล็บ ผู้แต่งของไทยใส่ทั้งชื่อและนามสกุล ส่วนผู้แต่งชาวต่างประเทศใส่เฉพาะนามสกุล การเว้นระยะระหว่างผู้แต่งกับปีที่พิมพ์ ให้เว้นวรรค 1 ตัวอักษร และระหว่างข้อมูลปีที่พิมพ์กับเลขหน้าที่ อ้างอิงให้พิมพ์คั่นด้วยเครื่องหมายทวิภาค (:) ข้อมูลอ้างอิงทั้ง 3 รายการ ให้อยู่ในวงเล็บ (ชื่อผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์./เลขหน้าที่ปรากฏ) หรือ (Author./Year./Page))

รูปแบบการอ้างอิงงานที่มีผู้อ้างไว้แล้ว หมายถึง การอ้างอิงถึงเอกสาร หรือ สารสนเทศที่มีผู้อื่นอ้างอิงไว้ในหนังสือ หรืองานเขียนอีกรายการหนึ่ง และผู้วิจัยไม่สามารถสืบค้นต้นฉบับได้ ในการเขียนการอ้างอิง และบรรณานุกรมให้เขียนรายการอ้างอิงโดยใช้รูปแบบ ดังนี้

รายการอ้างอิงฉบับที่ถูกอ้างอิงไว้แล้วซึ่งไม่สามารถหาอ่านได้ ตามด้วยคำว่า “อ้างถึงใน” หรือ “cited in” หรือ “cited by” ตามด้วยรายการบรรณานุกรมของงานเขียนที่ศึกษาซึ่งสามารถหาอ่านได้

ตำแหน่งที่แทรกรายการอ้างอิง

1. ตามหลังข้อความที่ยกมาอ้างอิงหรือนำแนวคิดมาอ้างอิง

ตัวอย่าง

“ความ” มี 2 ประเภท คือ ใจความกับพลความ ใจความแทนด้วยประโยคหลัก ส่วนพลความเป็นข้อความสนับสนุนหรือขยายใจความ (ปรีชา ช่างขวัญยืน. 2539 : 69)

2. ถ้ามีการกล่าวถึงผู้แต่งไว้แล้วในเนื้อหาหรือข้อความนั้น ในการอ้างอิงไม่จำเป็นต้องระบุชื่อผู้แต่งซ้ำในวงเล็บ ระบุเฉพาะปี และเลขหน้า สำหรับการอ้างอิงชื่อชาวต่างประเทศเป็นภาษาไทย ต้องกำกับชื่อภาษาต่างประเทศไว้ในวงเล็บด้วย

รูปแบบการอ้างอิง

ภาษาไทย

(ชื่อ // นามสกุล.// ปีที่พิมพ์ / : / เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

(นามสกุล.// ปีที่พิมพ์ / : / เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง

1. เอกสารที่มีผู้แต่ง 1 คน

(อาร์กซ์ หาญสันเทียะ. 2546 : 25)

(Ritzer. 2003 : 213)

2. เอกสารที่มีผู้แต่ง 2 คน จะใช้คำว่า “และ” เชื่อมระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 ในภาษาไทย ส่วนในภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า “and”

(ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรพิไล เลิศวิชา. 2544 : 27)

(Strauss and Corbin. 1998 : 125)

3. เอกสารที่มีผู้แต่ง 3 คน ให้คั่นระหว่างคนที่ 1 กับคนที่ 2 ด้วยจุลภาค (,) และให้ใช้คำว่า “และ” หรือ “and” เชื่อมระหว่าง คนที่ 2 กับคนที่ 3

(นคร พันธุ์ณรงค์, ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และกาญจนา ละอองศรี. 2545 : 35)

Calhoun, Light and Keller. 1994 : 18.

4. เอกสารที่มีผู้แต่งมากกว่า 3 คน จะใช้วิธีการเขียนเฉพาะชื่อผู้แต่งคนแรก เพียงคนเดียว แล้วตามด้วยคำว่า “และคนอื่น ๆ ” หรือ “และคณะ” ในภาษาไทย ส่วนในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “and others” หรือ “et al.”

(สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์ และคนอื่น ๆ. 2545 : 100)

(Worthington, et al. 1996 : 53)

5. เอกสารที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ให้ระบุชื่อเรื่องได้ ในตำแหน่งของผู้แต่ง

(โลกาภิวัตน์กับตรรกะใหม่ของความรุนแรง. 2550 : 135 -176)

(ไทยพลัดถิ่น: ชาติและมาตุภูมิข้ามพรมแดน. 2551 : 27-58)

6. เอกสารที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง มีแต่ผู้ทำหน้าที่บรรณาธิการ ผู้รวบรวม หรือหนังสือแปล ให้ระบุชื่อบรรณาธิการ ผู้รวบรวม หรือผู้แปล

(ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, บรรณาธิการ. 2552 : 39)

(David L.Dotlich and Peter C. Cairo. 2004 : 17)

(งามพรรณ เวชชาชีวะ, ผู้แปล, 2550 : 30 - 31)

7. เอกสารที่เป็นสถาบัน หรือหน่วยงานราชการ ให้ใส่ชื่อสถาบันหรือหน่วยงาน แทนชื่อผู้แต่ง

(สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. 2544 : 30)

(Chandrakasem Rajabhat University. 2008 : 50)

8. เอกสารที่ผู้แต่งใช้นามแฝง ถ้าทราบนามจริงให้ใส่นามจริงไว้ในวงเล็บ หลังนามแฝง ถ้าไม่ทราบนามจริงให้วงเล็บคำว่านามแฝง หรือ Pseud หลังนามแฝงนั้น

(น.ณ. ปากน้ำ (ประยูร อุลุชาฎะ). 2525 : 10)

(ผู้กองเต็ง (นามแฝง). 2540 : 31)

(Twain (Pseud). 1962 : 15 - 22)

9. เอกสารที่ผู้แต่งคนเดียวกันเขียนเอกสารหลายเล่มแต่ปีที่พิมพ์ต่างกัน ต้องการอ้างถึงพร้อมกัน ให้ลงชื่อผู้แต่งครั้งเดียว แล้วระบุปีที่พิมพ์ตามลำดับ โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่น

(ยีนยง ราชวงษ์. 2538 : 15, 2540 : 32, 2543 : 12-13)

(ประเวศ วะสี. 2520 : 74, 2525 : 18-20, 2545 : 14-15)

10. เอกสารที่ผู้แต่งคนเดียวเขียนเอกสารหลายเล่ม บางเล่มพิมพ์ปีเดียวกัน ถ้าเป็นเอกสารภาษาไทยให้กำหนดตัวอักษร ก ข ค สม ง ตามหลังปีที่พิมพ์ ถ้าเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศให้กำหนดตัวอักษร a b c d ตามหลังปีที่พิมพ์เช่นกัน ทั้งนี้การกำหนดตัวอักษรต้องสอดคล้องกับการจัดเรียงลำดับเอกสารในบรรณานุกรมด้วย

(Parkay and Hall. 2005 a : 95)

(Parkay and Hall. 2005 b : 110)

(ประเวศ วะสี, 2530 ก : 10)

11. หนังสือแปลระบุชื่อผู้เขียนที่เป็นเจ้าของเรื่อง ถ้าไม่ทราบจึงระบุชื่อผู้แปล

(ชองด์. 2547 : 20)

(พลสุข อภาวัชรรัตน์ ต้นพรหม, ผู้แปล. 2547 : 20)

12. เอกสารที่เป็นจดหมาย

(ปรียามารณ์ แต่งสุวรรณ. จดหมาย)

(Kay, Letter to John Benton)

13. เอกสารที่เป็นต้นฉบับตัวเขียนและจดหมายเหตุ

(กรมศิลปากร. กองจดหมายเหตุ. เอกสารราชการที่ 4 1. ก/6พระราชหัตถเลขา)

(F.O.371/1221. General Report on Siam for 1910)

14. เอกสารจากการสัมภาษณ์, บรรยาย ปาฐกถา ให้ลงชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ตามด้วยคำว่า สัมภาษณ์ต่อด้วยปี พ.ศ.

(วิโรจน์ ตั้งวานิช. สัมภาษณ์. 2546)

(Melling. Personal interview. 2007)

15. รายการโทรทัศน์

(กระทรวงการต่างประเทศ. บทวิทยุ. “การเยือนญี่ปุ่นของประธานาธิบดี กอบาซอฟ”)
 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. โทรทัศน์. “คิวิซี เซอร์เคิล กลยุทธ์การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม”)

16. การอ้างอิงวัสดุประเภทสื่อโสตทัศน์ เช่น วีดิทัศน์, วีซีดี, เทปบันทึกเสียง, แผ่นเสียง, สไลด์ แผ่นที่, ฟิล์มสตริป ให้ลงรายการแรกเป็นชื่อเจ้าของผลงาน หรือชื่อเรื่องตามแต่ที่วัสดุจะระบุไว้ ตามด้วยคำที่บอกประเภทวัสดุ และปีที่ผลิต

(เสวี วงษ์มณฑา. วีดิทัศน์. 2547)
 (ธัญญา พลอนันท์. วีซีดี. 2546)
 (พระพยอม กัลยาโณ. เทปเสียง. 2541)
 (ผลงานจากปีเตอร์เลียม. สไลด์. 2533)

17. การอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ระบบออนไลน์ และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

(วัลลภ ปิยะมโนธรรม. ออนไลน์. 2547)

กรณีไม่มีชื่อผู้เขียนก็สามารถจะเขียนชื่อบทความ/ชื่อเรื่อง แทนได้

(“ชีวิตกลางคืน”. ออนไลน์. 2547)
 (“Limb”. Online. 2547)

18. การอ้างอิงโดยใช้ชื่อผู้แต่งเอกสารปฐมภูมินำตามด้วยชื่อผู้แต่งเอกสารทุติยภูมิ และการอ้างอิงโดยใช้ชื่อผู้แต่งเอกสารทุติยภูมินำตามด้วยชื่อผู้แต่งเอกสารปฐมภูมิ มีวิธีอ้างอิงดังนี้

(Steppal. 1985 : 13, อ้างถึงใน ปรีชา ส่งกิตติสุนทร. 2530 : 47)
 (Dudey and Harvey. 1970 : 601 – 604, Cited by Rogers. 1983 : 266)

กรณีเอกสารทุติยภูมิไม่ได้ระบุปีที่พิมพ์หรือหน้าของเอกสารปฐมภูมิให้เขียน ดังนี้
(ตำราภาษาอังกฤษ, อ้างถึงใน อติณ รพีพัฒน์. 2521 : 28)

ตัวอย่าง

การอ้างอิงแทรกเนื้อหา (กรณีอ้างเอกสารเล่มเดียว)

ในทัศนะของโพสโตโมเดิร์น ยุคสมัยใหม่เป็นยุคที่พยายามอธิบายโลกด้วยทัศนะของวิทยาศาสตร์และปฏิฐานนิยม ริชเชอร์กล่าวว่า (Ritzer. 2000 : 604) ในความเป็นจริง เราไม่สามารถอธิบายโลกได้ด้วยทฤษฎีหลัก เพราะเราไม่สามารถเห็นโลกทั้งหมดได้ เราเห็นเพียงด้านต่าง ๆ ของโลกซึ่งสิ่งที่เราเห็นสะท้อนจุดยืนและประสบการณ์ทางสังคมของแต่ละบุคคล

การอ้างอิงแทรกเนื้อหา (กรณีกล่าวนามผู้แต่งเอกสารในเนื้อหา)

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2539 : 15) เสนอความเห็นว่ ปัญหามูลฐานประชาธิปไตยไทยอยู่ที่ความขัดแย้งระหว่างชนวนาชาวไรในชนบทกับชนชั้นกลางในเมือง
แมคโดนัฟ (McDonough. 1984 : 111) ให้ความเห็นว่ “หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาที่มีลักษณะเจาะจง เป็นวิธีที่ดีที่สุด...”

รูปแบบการอ้างอิงรายการโดยแทรกไว้ในเนื้อหาทำยข้อความที่ยกมาอ้างอิง อาจอ้างถึงเอกสารรายการเดียวหรือหลายรายการ ดังนี้

การอ้างโดยไว้ทำยข้อความที่ยกมาอ้างอิง (กรณีอ้างเอกสารหลายเล่ม)

การยอมรับต่อตนเองและการยอมรับของผู้อื่นที่มีต่อตนเองมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมของคนที่มีความแตกต่างในด้านรสนิยม หรือแม้แต่อาชีพก็ตาม เพราะสังคมได้กำหนดรูปแบบและวางบรรทัดฐานไว้ให้คนทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติไปในทางเดียวกัน ดังนั้น หากว่าใครไม่ได้ปฏิบัติตามรูปแบบบรรทัดฐานของสังคมแล้ว ก็จะถูกสังคมปฏิเสธและประหัตประหารว่าเป็นคนเบี่ยงเบน (วชิร รัชไทย. 2548 : 2, เศรษฐวิษั พัฒนสุวรรณ. 2547 : 7, วาสนา ห่วงรัช. 2546 : 16, สุมาลี ไชยคุภรากล. 2543 : 64)

การอ้างโดยไว้ทำยข้อความที่ยกมาอ้างอิง (กรณีอ้างเอกสารเล่มเดียว)

การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการสำรวจความต้องการของชุมชนมาเป็นพื้นฐานในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมและจัดการสภาพแวดล้อม สื่อและเทคโนโลยี เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ดี และตรงต่อความต้องการของคนในชุมชนเพื่อชุมชน (อัสมะห์ อารีพงษ์. 2547 : 77)

ลิเคิทสเกล เป็นวิธีการวัดทัศนคติที่นิยมกันมากที่สุด ซึ่งสร้างขึ้นโดย เรนซิส ลิเคิท (Rensis Likert. 1932 cited in Black and Champion. 1976 : 186)

การพิมพ์อัญประกาศ

อัญประกาศ (Quotation) คือ ข้อความที่คัดลอกมาจากข้อเขียนหรือคำพูดของผู้อื่น ลงไว้ในงานเขียน โดยไม่เปลี่ยนแปลงส่วนใด ๆ แม้แต่ตัวสะกดการันต์ เป็นข้อความที่ผู้วิจัยเห็นว่าสำคัญ และควรคงรายละเอียดไว้ให้ครบถ้วน

การพิมพ์อัญประกาศ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. อัญประกาศที่มีความยาวไม่เกิน 4 บรรทัด ให้พิมพ์ข้อความอัญประกาศต่อไปกับเนื้อหาของงานเขียนได้เลย โดยใส่เครื่องหมายอัญประกาศ “.....” กำกับ ถ้าอัญประกาศเดิมมีเครื่องหมายอัญประกาศอยู่ก่อนแล้ว ให้เปลี่ยนเครื่องหมายอัญประกาศเป็นอัญประกาศเดี่ยว ‘.....’
2. อัญประกาศที่มีความยาวเกิน 4 บรรทัด ให้พิมพ์ขึ้นต้นบรรทัดใหม่ โดยย่อหน้าเข้ามา 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวอักษรที่ 5 ตลอดทุกบรรทัด และเว้นระยะจากแนวกันหลังมา 4 ตัวอักษรเช่นกันและให้ลดขนาดตัวอักษรลงเป็น 14 และไม่ต้องใส่เครื่องหมายอัญประกาศอีก
3. ถ้าต้องการละข้อความบางส่วนของอัญประกาศให้ใส่เครื่องหมายจุดไข่ปลา 3 จุด (...) แทนข้อความที่ตัดออกไป
4. การคัดลอกอัญประกาศที่มีความยาวมาก เช่น ตั้งแต่ 1 หน้ากระดาษขึ้นไปจะต้องเป็นข้อความที่สำคัญมากเปลี่ยนแปลงหรือตัดแปลงข้อความไม่ได้ การมีอัญประกาศจำนวนมากในแต่ละบทอาจแสดงว่า ผู้เขียนคัดลอกผลงานของผู้อื่นมากเกินไป

(ตัวอย่างอัญประกาศที่มีความยาวไม่เกิน 4 บรรทัด)

การเกิดขึ้นของจักรยานสามล้อในจังหวัดนนทบุรี ไม่สามารถที่จะระบุเวลาได้แน่ชัด แต่อาจจะมีก่อนปี พ.ศ. 2481 เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่ยังมีใช้แล้วเมื่อปี พ.ศ.2481 จากบันทึกของ พัฒน์ บุญยรัตน์พันธ์ อดีตอธิบดีกรมพัฒนาชุมชนแล้วว่า “เมื่อปี 2481 เดินทางไปด้วยรถไฟ พอถึงที่สถานีรถไฟเชียงใหม่ประมาณ 2 โมง ก็มีคนที่เชียงใหม่มารับ จักรยานสามล้อ รับจ้างที่เชียงใหม่เขาเรียกกันว่า แท็กซี่ เป็นรถพ่วง” (กรมพัฒนาชุมชน. 2545 : 19)

(ตัวอย่างอัญประกาศที่มีความยาวเกิน 4 บรรทัด)

การเกิดขึ้นของจักรยานสามล้อในจังหวัดนนทบุรี ไม่สามารถที่จะระบุเวลาได้แน่ชัด แต่อาจจะมีก่อนปี พ.ศ.2481 เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่ยังมีใช้แล้วเมื่อปี พ.ศ.

2484

จากบันทึกของพัฒน์ บุญยรัตน์พันธ์ อดีตอธิบดีกรมพัฒนาชุมชนแล้วว่า

เมื่อปี 2481 ผมเพิ่งได้รับบรรจุใหม่ ตำแหน่งปลัดอำเภอเชียงดาว จังหวัด เชียงใหม่ โดยการเดินทางไปด้วยรถไฟ พอถึงที่สถานีรถไฟเชียงใหม่ประมาณ 2 โมง ก็มีคนที่เชียงใหม่มารับ จักรยานสามล้อรับจ้างที่เชียงใหม่เขาเรียกกันว่า แท็กซี่เป็นรถพ่วง ข้าง ผู้โดยสาร นั่งได้ 2 คน หันหลังให้กัน และระหว่างรับ ผู้โดยสารมาคนหนึ่งแล้วแท็กซี่มีสิทธิรับผู้โดยสาร อีกคนหนึ่งแล้วเก็บค่าโดยสารเป็นรายคนไม่เหมาคันแปลกดี (กรมพัฒนาชุมชน. 2545 : 19)

คำภาษาอังกฤษ

1. การกำกับภาษาอังกฤษ ข้อความหรือคำที่ต้องการกำกับคำภาษาอังกฤษ คำแรกของคำหรือข้อความให้ใช้ตัวอักษรตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนคำถัดไปให้ใช้ตัวพิมพ์เล็กโดยตลอด ตัวอย่างเช่น

ประชาสังคม (Civil society) หมายถึง

ยกเว้นชื่อเฉพาะ เช่น ชื่อคน ชื่อสถานที่ ชื่อแบบทดสอบ เป็นต้น ให้ใช้ตามหลักเกณฑ์สากล

2. ชื่อภาษาอังกฤษ ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง ชื่อสถานที่ ฯลฯ ให้เขียนด้วยภาษาไทย แล้วจึงกำกับด้วยภาษาอังกฤษในวงเล็บเพียงครั้งเดียว หลังจากนั้นถ้ามีการกล่าวซ้ำ ให้ใช้ภาษาไทยโดยตลอดตัวอย่าง เช่น

โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ได้อธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant behavior) ด้วยทฤษฎีประทับตรา (Labeling theory) ว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลจากการประทับตราของสังคม เมอร์ตันเห็นว่า